

Teritorijos tarp Pilies tilto ir Kuršių marių Klaipėdoje sutvarkymo projektas

Aiškinamasis raštas

1.1. Esami želdiniai

Teritorijoje augantiems medžiams 2023 m. gruodžio mėnesį atliktas medžių inventorizavimas ir arboristinis įvertinimas. Tyrimą atliko Europos arboristikos tarybos atestuotas arboristas Tadas Norkus. 2018 m. teritorijoje augantiems medžiams taip pat atliktas tamografinis tyrimas. Tyrimo autoriai: tyrimo vadovė - želdinių būklės ekspertė dr. Lina Straigyte, tomografinis tyrimas - Tadas Vaidelys, arboristas - Algis Davenis. Priede pateiktoje Želdinių inventorizacijos lentelėje pateikta šių tyrimų informacija. 2023 m. rugsėjo – gruodžio medžiais atliktas vizualinis įvertinimas, kurį atliko kraštovaizdžio architektas Linas Ūsas.

Teritorijoje auga 34 medžiai: 14 paprastųjų klevų (lot. *Acer platanoides*), 12 balzaminų tuopų (lot. *Populus balsamifera*), 6 kanadinės tuopos (lot. *Populus canadensis*), 2 dygiosios eglės (lot. *Picea pungens*), 1 svyrrokuolinis gluosnis (lot. *Salix babylonica*).

Atlikus tyrimus pastebėta, kad dauguma medžių yra nepatenkinamos būklės, dalis – blogos. Pagrindinis veiksnys, lemiantis nepatenkinamą ar blogą medžių būklę yra prasta priežiūra. Tikėtina, kad daugumos medžių šaknų zonoje vykdyti statybos darbai ir pažeista šaknų sistema. Daugelis medžių (ypatingai balzaminės tuopos, paprastieji klevai) netinkamai nugenėti, matomi daugybiniai skeletinių šakų pjūviai, didelės žaizdos. Iš tamografinio tyrimo matyti, kad balzaminės tuopos turi įvairaus laipsnio kamieno puvinius.

Pagal vizualinį palyginamąjį vertinimą, seniausi teritorijos medžiai – kanadinės tuopos, kurios yra 70-90 metų amžiaus. Balzaminės tuopos 45-55 metų amžiaus, klevai – 35-45 metų amžiaus. Galima daryti prielaidą, kad medžiai teritorijoje sodinti po II pasaulinio karo, kuomet sugriautam miestui atstatyti ir pažalinti buvo pasodinti greitai augantys medžiai tuopos, o vėliau papildyti klevais.

Dygiosios eglės auga prie Naujojo uosto gatvės ir Pilies tilto prieigų. Šie medžiai yra geros būklės.

<div><div><div><div><div></div><div></div></div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div>PUPA</div><div>Public Urbanism</div><div>Personal Architecture</div></div></div></div><div><div>MB "Pupa - strateginė urbanistika"</div><div>info@pu-pa.eu</div></div></div>					<div>Projekto pavadinimas:</div> <div>Teritorijos tarp Pilies tilto ir Kuršių marių Klaipėdoje sutvarkymo projektas</div>				
Atest. Nr.	Pareigos	V. Pavardė	Parašas	Data	<div>Projekto pavadinimas:</div>		Laida		
	PV			2023	AIŠKINAMASIS RAŠTAS		0		
	PDV			2023					
	Arch			2023					
	Arch			2023					
Stadija:	Statytojas:				Dokumento numeris:		Lapas	Lapų	
PP	Klaipėdos miesto savivaldybė į.k. 111100775				23_09-PP-SP-AR		1	1	

Pav. 1. Dygiosios eglės prie Naujojo uosto gatvės.

Balzaminės tuopos jau pasiekusios brandą. Pagal tomografinius tyrimus matyti, kad dauguma šių tuopų turi kamieno puvinius. Vasaros metu matyti, kad šie medžiai turi sausų šakų, yra lajos defoliacija. Tai rodo, jog skvere augančios balzaminės tuopos perėjusios į nykimo stadiją ir perspektyvoje būklė negerės. Praeityje blogai atlikti genėjimai, paliktos didelės žaizdos, lajos sukeltos. Estetinė būklė prasta.

Pav. 2. Išretėjusiomis lajomis - balzaminės tuopos.

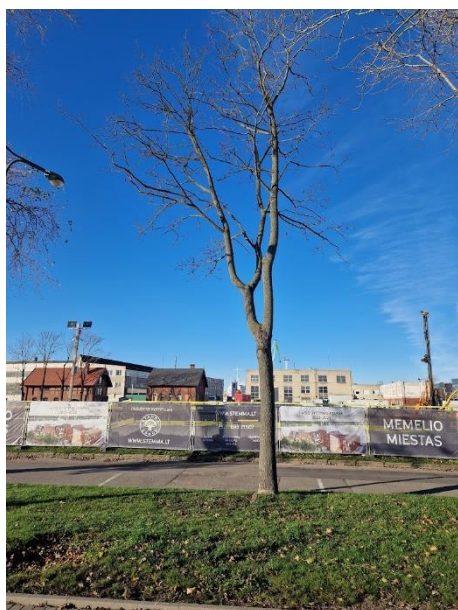
Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	2	9	0

Kanadinės tuopos yra pasiekusios savo brandą ir yra geros arba patenkinamos būklės. Kamienuose puvinio nematyti arba jis minimalus. Tai estetiškai vertingiausi šio skvero medžiai, tiek dėl savo dydžio ir būklės, tiek ir dėl lajos simetriškumo, išsivystymo.

Pav. 3. Kanadinės tuopos

Paprastieji klevai jaunesni nei balzaminės ir kadaninės tuopos, jie teritorijoje sodinti vėliau. Nors kamienų būklė ir nebloga, tačiau šie klevai prastai nugenėti – jiems sukeltos lajos, padarytos vadinamosios liūto uodegos, genėjimo metu atlikti prasti pjūviai, paliktos didelės žaizdos, kurių medžiai neturės galimybių užsiauginti. Dalis klevų pasodinti po kanadinių tuopų lajomis ir yra stelbiami. Dėl šios priežasties medžių būklė ilgojoje perspektyvoje negerės, o esant blogoms augimo sąlygoms gali ir prastėti. Estetinė klevų būklė patenkinama arba bloga.

Pav. 4. Blogai nugenėtas paprastas klevas (vadinamoji liūto uodega), dešinėje - blogo genėjimo metu paliktos žaizdos

Baltasis gluosnis yra stelbiamas šalia augančios kanadinės tuopos, kamienas yra didelis puvinys. Medžio būklė prasta.

Biologinės įvairovės požiūriu skvere augantys medžiai yra pakankamai vertingi, tačiau siūloma projektiniais sprendimais biologinę įvairovę stiprinti, įvedant naujų medžių rūšių, ypač žemesnių apatiniame arde, ornitochorinių medžių ir krūmų.

Skvere augantys medžiai pakankamai atsparūs sunkesnėms urbanizuotoje teritorijoje vyraujančioms sąlygoms - vėjams, druskoms, kaitrai, sausroms, tačiau projektiniais sprendimais siūloma atsižvelgti į klimato kaitą ir parinkti medžių rūšis žvelgiant į ateitį ir kurios yra ypatingai tinkamos sodinti miestuose.

Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	3	9	0

Be medžių teritorijoje auga kalninės pušys (lot. *Pinus mugo*). Iš esmės šios pušys yra geros būklės, tačiau yra ir pavienių patenkinamos/blogos būklės pušų. Pastebima, kad dalis pušų buvo ištryptos didelių renginių metu (Jūros šventė), ir neišliko po pasodinimo. Projektiniais sprendiniais vengti siaurių, nedidelių želdinių plotų. Semantiniu požiūriu, vietos jausmo kūrimo požiūriu tai nenaudotina rūšis, nes ji sufleruoja sausas, sunkias, skurdžias augimvietes ir padiktuoja klaidingą vietos jausmą.

Pav. 5. Teritorijoje augančios kalnapušės. Kampe, ties šiukšliadėže, matyti nutryptas plotas.

Visoje likusioje teritorijos dalyje auga tik veja, toks sprendinys neatitinka šios erdvės svarbos miesto urbanistinėje struktūroje.

1.2. Šalinami, perkeliami želdiniai

Projektiniais sprendiniais siūloma šalinti 14 medžių: 10 balzaminių tuopų (lot. *Populus balsamifera*), 3 paprastuosius klevus (lot. *Acer platanoides*), 1 svyruoklinį gluosnį (lot. *Salix babylonica*).

Balžaminės tuopos šalinamos dėl nepatenkinamos ar blogos būklės, prastos estetinės būklės (skeletinių šakų pjūviai, pažeidos, lajos išretėjimas), dėl žydėjimo metu viešosiose erdvėse paskleidžiamų pūkų.

Paprastieji klevai šalinami dėl nepatenkinamos būklės, prastos estetinės būklės (skeletinių šakų pjūviai, pažeidos, lajos išretėjimas). Vienas klevas – ir dėl projektuojamo tako bei vizualinio ryšio iš naujai statomo Memelio miesto kvartalo viešųjų erdvių į Pilies bokštą.

Svyruoklinis gluosnis šalinamas dėl nepatenkinamos būklės. Dėl kamieno puvinio ir lajos disbalanso medis gali būti pavojingas.

Projekte taip pat numatyta perkelti 2 dygiašias egles (lot. *Picea pungens*), siekiant pagerinti jų augimvietės sąlygas bei atverti vaizdus nuo Pilies tilto Memelio miesto kvartalo link.

Visi pašalinti medžiai kompensuojami naujai sodinamais medžiais ir krūmų masyvais, siekiant pagerinti skvero estetinį vaizdą ir biologinę įvairovę, atsparumą.

Techiniame projekte planuojama numatyti veiksmų planą tolesnei esamų medžių priežiūrai ir šalinimui, jei reikalingas.

Šalinami medžiai nuotraukose pažymėti x ženklų:

Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	4	9	0

Pav. 6. Šalinami medžiai.

Pav. 7. Šalinami medžiai

Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	5	9	0

Pav. 8. Šalinami medžiai.

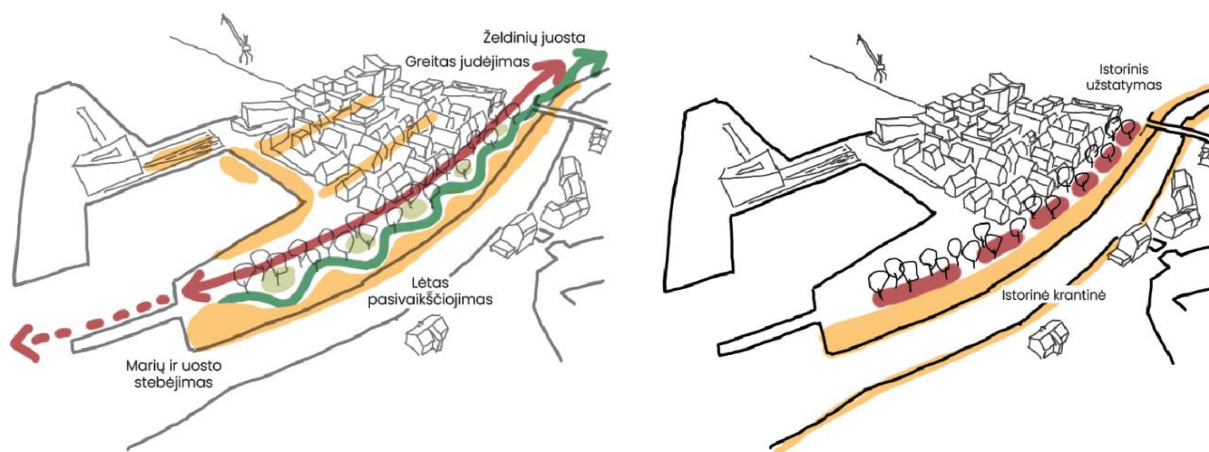

Pav. 9. Šalinami medžiai.

1.3. Projektuojami želdiniai

Svarbi ir integrali šio projekto dalis – želdiniai. Jais siekiama pabrėžti kuriamas erdves. Tarp projektuojamos lėto pasivaikščiojimo zonos ir greito judėjimo zonos kuriama tanki želdinių juosta, savo tūriu tarsi primenanti čia buvusį istorinį užstatymą.

Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	6	9	0

Pav. 10. Želdinių schemos.

Projektiniais sprendiniais plečiamas želdinių plotas. Esamas želdynų plotas - 2200 m², projektuojamas - 3546 m². Atidengiamos medžių šaknys, šiuo metu esančios po trinkelio dangą, taip pagerinant medžių augavietes.

Pašalintų medžių atsodinimui planuojami sodinti 17 vnt. didelių, kokybiškų medžių (kamieno apimtis 40-45 cm, aukštis 7-9 m, lajos plotis 3-4 m). Planuojamos rūšys: trakinis klevas (lot. *Acer campestre*), alksnis (lot. *Alnus xspaethii* 'Spaeth'), pensilvaninis uosis (lot. *Fraxinus pennsylvanica*), siauralapis uosis (lot. *Fraxinus angustifolia*), ginkmedis (lot. *Ginkgo biloba*), juodoji pušis (lot. *Pinus nigra* subsp. *Nigra*), paprastoji pušis (lot. *Pinus sylvestris*), kalerio kriaušė (lot. *Pyrus calleryana* 'Capital' / 'Chanticleer' / 'Redspire'), baltasis gluosnis (lot. *Salix alba* 'Chermesina'), miltingasis šermukšnis (lot. *Sorbus aria* 'Lutescens' / 'Magnifica' / 'Majestica' / 'Gigantea'), mažalapė liepa (lot. *Tilia cordata* 'Bohlje' / 'Greenspire'), guoba (lot. *Ulmus* 'Lobel' / *Ulmus* 'New Horizon' / 'Rebona'), burgundinis ąžuolas (lot. *Quercus cerris*), paprastasis ąžuolas (lot. *Quercus robur*). Planuojamų medžių rūšys parinktos, kad gerai augtų sunkiomis sąlygomis urbanizuotoje vietovėje (druskos, sausros, dangos, vėjai). Atsodinimui planuojamų medžių pavyzdys:

Pav. 11. Projektuojamo medžio pavyzdys.

Žemesniajam ardui formuoti planuojamos vienapiestės gudobelės (lot. *Crataegus monogyna*) (toliau nuo takų ir suolų), plunksnialapis lekėčius (lot. *Staphylea pinnata*), pensilvaninis klevas (lot. *Acer pennsylvanicum*), šaltekšnis (lot. *Frangula alnus* 'Fine Line') ir panašūs.

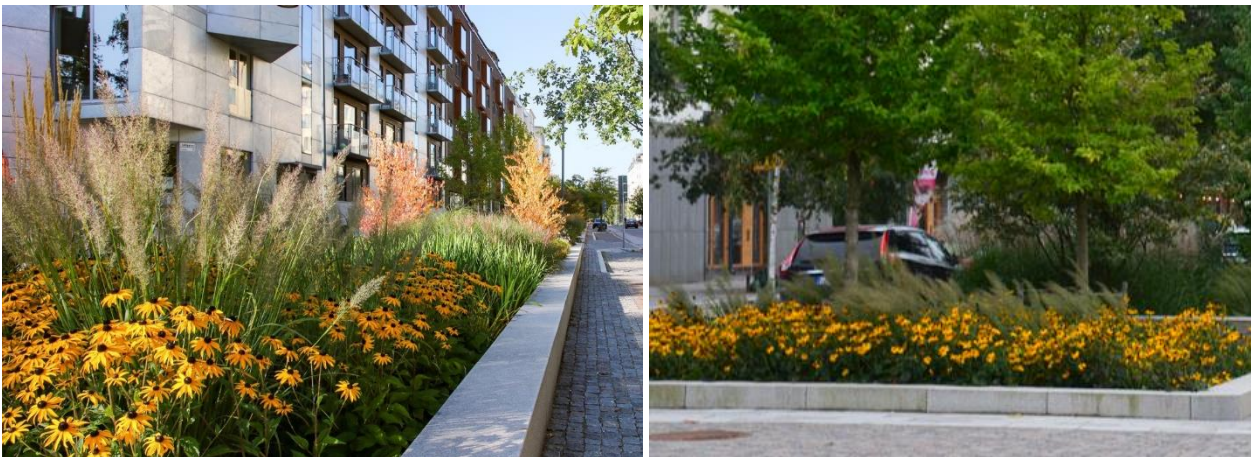
Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	7	9	0

Krūmų masyvai projektuojami iš baltosios sedulos (lot. *Cornus alba*), hortenzijų (lot. *Hydrangea paniculata*), kalninio serbento (lot. *Ribes alpinum*) ir pan. Krūmų masyvo pavyzdys:

Pav. 12. Krūmų masyvo pavyzdys.

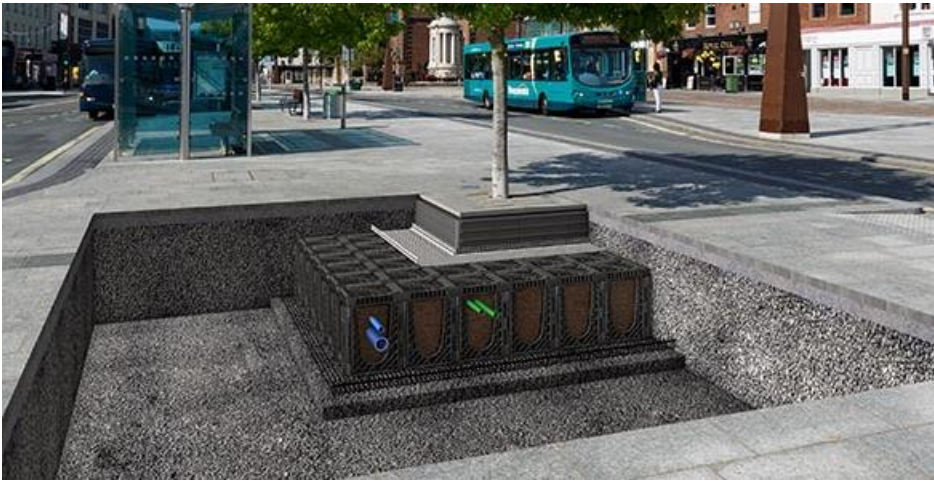
Žemų krūmų masyvų ir gėlynų sudėtys tikslinamos techninio projekto metu. Gėlyno pavyzdys:

Pav. 13. Gėlyno pavyzdys.

Skvero gale, kur medžiai projektuojami dangoje, siekiant sudaryti jiems palankias augimo sąlygas ir užtikrinti pakankamą grunto kiekį, projektuojamos grunto celių (angl. soil cells) sistemos. Sistemos dydis tikslinamas techninio projekto metu, parenkant atitinkamai pagal suaugusiam medžiui reikalingo grunto kiekį kubiniais metrais. Grunto celių sistemos pavyzdys:

Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	8	9	0

Pav. 14. Grunto celių sistemos pavyzdys.

Stadija:	Dokumento numeris:	Lapas	Lapų	Laida
PP	23_09-PP-SP-AR	9	9	0